

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ
ОБЛКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

ПРОЄКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ:

методичні рекомендації для практичних занять
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної форми здобуття вищої освіти

МИКОЛАЇВ
2022

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 20.09.2022 р., протокол № 2.

Укладачі:

Н. М. Сіренко – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування. Миколаївський національний аграрний університет.

О. А. Боднар – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування. Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

Д. В. Калнауз – керуючий відділенням «Миколаївське» Миколаївського регіонального управління АТ КБ «ПриватБанк»;

Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

ЗМІСТ

| | |
|--|----|
| Вступ..... | 4 |
| Тематичний план дисципліни | 6 |
| Рекомендації щодо виконання практичних занять..... | 7 |
| Теми та плани практичних занять | 8 |
| Практичне заняття №1. Тема 1. Теоретичні засади проєктного фінансування..... | 8 |
| Тема 2. Організація проєктного фінансування..... | 12 |
| Практичне заняття №2. Тема 3. Передінвестиційні дослідження проєктів..... | 15 |
| Практичне заняття №3. Тема 4. Заходи та інструменти управління ризиками проєктного фінансування..... | 18 |
| Практичне заняття №4. Тема 5. Управління реалізацією інвестиційних проєктів..... | 22 |
| Тема 6. Фінансове забезпечення інвестиційних проєктів..... | 25 |
| Практичне заняття №5. Тема 7. Методи проєктного фінансування..... | 29 |
| Тема 8. Участь фінансових установ у проєктному фінансуванні..... | 33 |
| Практичне заняття №6. Тема 9. Оцінювання майна суб'єктів проєктного фінансування..... | 36 |
| Практичне заняття №7. Тема 10. Фінансування інноваційних проєктів..... | 40 |
| Тема 11. Фінансування за участю іноземного капіталу..... | 43 |
| Питання для підсумкового контролю знань | 46 |
| Перелік рекомендованих джерел..... | 48 |

ВСТУП

В умовах подолання фінансової кризи в Україні, падіння довіри іноземних інвесторів до гарантій вітчизняних фінансових інститутів і зниження рейтингу країни серед потенційних інвесторів необхідні нові інструменти і форми залучення інвестицій. У світовій практиці бізнесу розроблені інструменти, що дозволяють розділити основний бізнес і конкретний інвестиційний проєкт, і пов'язати боргові зобов'язання з реалізованим проєктом. Серед таких інструментів можна виділити проєктне фінансування, яке, як правило, не вимагає зовнішніх гарантій, базується на ефективності власне проєкту, оцінці величини і якості його активів і детальному розподілі ризиків і відповідальності між його учасниками, забезпечує, в кінцевому рахунку, повернення вкладених коштів та відсотків за кредитом. Тому при підготовці магістрів вищої кваліфікації, вкрай актуальним є викладання курсу «Проєктне фінансування». Мета дисципліни: підготовка магістрів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», здатних розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з фінансів, банківської справи, страхування, а також у процесі досліджень та/або здійснення інновацій, що характеризується невизначеністю умов і вимог ринкового середовища.

Мета дисципліни: підготовка магістрів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», здатних розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з фінансів, банківської справи, страхування, а також у процесі досліджень та/або здійснення інновацій, що характеризується невизначеністю умов і вимог ринкового середовища; оволодіння теоретико-методичними та практичними навичками організації проєктного фінансування на основі законодавства України з урахуванням вітчизняних і наукових досліджень.

Завдання дисципліни: набуття майбутніми фахівцями теоретичних, методичних та практичних навичок розробки та здійснення операцій щодо проєктного фінансування.

Предмет дисципліни: методологічні положення та інструментарій системи фінансово-економічних, організаційних і правових відносин у процесі мобілізації ресурсів для фінансового забезпечення інвестиційних проєктів.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки магістрів: вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях таких дисциплін: гроші і кредит, інвестиційне кредитування, фінанси.

До системи компетентностей належать:

Інт К. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) .

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності

ФК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання

ФК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати своє уміння застосовувати отримані теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.

Заплановані програмні результати навчання:

ПРН1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими та управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПРН4. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН6. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН7. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН12. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Склад, обсяг і терміни виконання

| Модулі курсу | | | Найменування теми | Розподіл навчального часу | | | Термін виконання, тиждень | Термін контрольного заходу |
|--|---------------|----------------------|---|---------------------------|-----------|-------------------|---------------------------|----------------------------|
| Найменування | Обсяг, кредит | Сума залікових балів | | лекції | практичні | самостійна робота | | |
| 1. Теоретичні засади проектного фінансування | 1,47 | 33-47 | Тема 1 Теоретичні засади проектного фінансування | 2 | 1 | 4 | 1,2 | 1 |
| | | | Тема 2 Організація проектного фінансування | 2 | 1 | 4 | 1,2 | 2 |
| | | | Тема 3 Передінвестиційні дослідження проектів | 2 | 2 | 4 | 3,4 | 3 |
| | | | Тема 4 Заходи та інструменти управління ризиками проектного фінансування | 2 | 2 | 4 | 3,4 | 4 |
| | | | Тема 5 Управління реалізацією інвестиційних проектів | 2 | 1 | 4 | 5,6 | 5 |
| | | | Тема 6 Фінансове забезпечення інвестиційних проектів | 2 | 1 | 4 | 5,6 | 6 |
| 2. Практичні аспекти фінансування інвестиційних проектів | 1,53 | 27-53 | Тема 7 Методи проектного фінансування | 4 | 1 | 4 | 7,8 | 7 |
| | | | Тема 8 Участь фінансових установ у проектному фінансуванні | 4 | 1 | 4 | 7,8 | 8 |
| | | | Тема 9 Оцінювання майна суб'єктів проектного фінансування | 4 | 2 | 4 | 9,10 | 10 |
| | | | Тема 10 Фінансування інноваційних проектів | 2 | 1 | 4 | 11, 12 | 12 |
| | | | Тема 11 Фінансування проектів за участю іноземного капіталу | 2 | 1 | 6 | 13, 14 | 14 |
| Всього | 3 | 60-100 | | 30 | 14 | 46 | x | x |

РЕКОМЕНДЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Перед виконанням практичної роботи здобувачеві вищої освіти необхідно опрацювати рекомендовані літературні джерела, починаючи із законодавчої та нормативної бази, які стосуються поставлених у завдань і відповідного варіанта практичної роботи питань.

Далі слід детально вивчити матеріал за даною темою викладений у рекомендованих підручниках, навчальних посібниках та додаткової літератури, в тому числі періодичній, зібрати фактичний матеріал, якщо цього вимагає зміст, глибоко з'ясувати питання і тільки після цього приступити до виконання практичної роботи.

При вирішенні задач потрібно дотримуватися такого порядку:

1. Оволодіти основним змістом теми, використовуючи рекомендовану літературу та конспект відповідної лекції.
2. Ознайомитись з умовами завдання, продумати методику вирішення задачі.
3. Виконати рішення, дотримуючись його логічної послідовності та пояснюючи хід виконання розрахунків. При необхідності результати розрахунків внести до відповідних таблиць;
4. Проаналізувати отримані результати, сформулювати висновки, що пояснюють їх економічний зміст.

ТЕМИ ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема 1. Теоретичні засади проєктного фінансування– 1 год.

Мета: засвоєння здобувачами вищої освіти поняття проєктного фінансування, його різновиди, передумови розвитку.

Питання для опитування:

1. Зміст та характеристика проєктного фінансування.
2. Види проєктного фінансування.
3. Світовий досвід розвитку проєктного фінансування.
4. Передумови розвитку проєктного фінансування в Україні.
5. Перелічіть відмінності проєктного фінансування від довгострокового кредитування.
6. Зазначте переваги використання проєктного фінансування.

Ключові слова: проєктне фінансування, класична схема, модернізована схема, інвестиційний проєкт, метод заданого проценту, венчурне фінансування.

Keywords: project financing, classical scheme, modernized scheme, investment project, method of a given interest, venture financing.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Теоретичні засади проєктного фінансування» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [1- 23];
- додаткові [1; 4 - 11].

Практичні завдання

Завдання 1.1 Дослідіть та розкрийте суть банківського проєктного фінансування. Вкажіть форми проєктного фінансування реалізації інвестиційних проєктів в банківській практиці.

Завдання 1.2. Порівняйте традиційне банківське кредитування та банківське проєктне фінансування. Вкажіть відмінності.

Завдання 1.3. Дослідіть типи проєктного фінансування за архітектурою фінансових схем та дайте відповіді на запитання:

- Чи застосовується при використанні цих схем форми спільного фінансування?

- Чи є суб'єкти, які виступають гарантією своєчасного погашення платіжних зобов'язань?
- Хто може виступити ініціатором кредитної угоди в проєктному фінансуванні з послідовним фінансуванням?
- Чи отримує банк-організатор винагороду за оцінку інвестиційного проєкту?

Завдання 1.4. Розробити власну ідею інвестиційного проєктування, пояснити передумову її виникнення, проаналізувати існуючу кон'юнктуру проєкту.

Завдання 1.5. Для реалізації інвестиційного проєкту відбувається постачання сировини згідно з даними таблиці:

| Постачальник | Обсяг однієї поставки, т | Інтервал між поставками, днів |
|--------------|--------------------------|-------------------------------|
| 1 | 180 | 30 |
| 2 | 300 | 20 |
| 3 | 60 | 10 |
| 4 | 120 | 30 |

Визначте норму поточного запасу за наявності чотирьох постачальників.

Завдання 1.6. Заповніть схему за якою відбувається процес проєктного фінансування:



Тестові завдання

- 1.Об'єктом проєктного фінансування є сектор:
- соціальної та виробничої інфраструктури;
 - інноваційної інфраструктури;

- В) транспортної інфраструктури;
- Г) освітньої інфраструктури.

2. Під проєктним фінансуванням розуміють:

А) інвестиції в акціонерний капітал, позикове фінансування, лізинг, торгові кредити постачальників, інноваційні фінансові механізми;

Б) окрему форму фінансування, що базується на життєздатності самого проєкту, без врахування платоспроможності та гарантій основних його учасників;

В) певну систему надання коштів підприємствам, установам і організаціям на виконання заходів, передбачених бюджетом;

Г) використання суб'єктом господарювання частини прибутку.

3. Проєктне фінансування від кредитування відрізняють за однією з цих ознак:

А) джерелом відшкодування боргу виступають результати діяльності позичальника;

Б) джерелом відшкодування боргу є виключно доходи, що генерує сам проєкт;

В) об'єктом виступає фінансово-господарська діяльність позичальника;

Г) об'єктом виступає будь-яка сфера діяльності позичальника.

4. Принцип, який вимагає від фінансово-кредитної установи детального аналізу кон'юнктури ринку майбутньої продукції, що обумовлюється під час підписання кредитної угоди, це:

А) принцип обмеженої відповідальності клієнта;

Б) принцип забезпечення джерелами фінансування;

В) ринковий принцип;

Г) принцип підвищеної ризикованості проєктного фінансування.

5. Принцип, який спонукає до розподілу ризиків серед максимальної кількості учасників проєкту, а ризики за проєктом у свою чергу потребують ретельного відстеження та попереднього аналізу з метою укладання контрактів зі споживачами продукції та страхувальниками на період до повного погашення кредиту, це:

А) принцип обмеженої відповідальності клієнта;

Б) принцип забезпечення джерелами фінансування;

В) ринковий принцип;

Г) принцип підвищеної ризикованості проєктного фінансування.

6. Відповідно до принципу забезпечення джерелами фінансування проєкту співвідношення між власними та запозиченими коштами прийнятним для сторін вважається:

- А) 30:70;
- Б) 50:50;
- В) 60:40;
- Г) 70:30.

7. Тип фінансування, якому віддається перевага через швидкість і простоту отримання необхідних коштів, а також нижчу вартість їх залучення порівняно з іншими типами проєктного фінансування, це:

- А) паралельне проєктне фінансування;
- Б) синдиковане проєктне фінансування;
- В) проєктне фінансування з частковим регресом;
- Г) проєктне фінансування з повним регресом.

8. За ступенем ризику кредитора проєктне фінансування поділяється на фінансування:

- А) без регресу на позичальника;
- Б) з частковим регресом на позичальника;
- В) з повним регресом на позичальника;
- Г) всі відповіді є вірними.

9. Фінансування, за якого проєкт ділиться на складові, що кредитуються різними незалежними між собою кредиторами у межах установленої для них квоти – це:

- А) паралельне фінансування;
- Б) синдиковане фінансування;
- В) проєктне фінансування з повним регресом;
- Г) проєктне фінансування з частковим регресом.

10. Фінансування, за якого всі кредитори надають позички в ході виконання проєкту – це:

- А) паралельне фінансування;
- Б) синдиковане фінансування;
- В) проєктне фінансування з частковим регресом;
- Г) проєктне фінансування з повним регресом.

Тематика наукових есе

1. Порівняння проєктного фінансування з традиційним банківським кредитуванням інвестиційних проєктів.
2. Методи фінансування інвестиційних проєктів із застосуванням схем проєктного фінансування.
3. Особливості корпоративного та банківського проєктного фінансування.
4. Переваги та недоліки проєктного методу фінансування інвестиційних проєктів.

5. Передумови розвитку проектного фінансування в Україні.
6. Тенденції розвитку проектного фінансування в Україні.
7. Правове регулювання договірних відносин щодо проектного фінансування.
8. Автоматизація проектних робіт.
9. Критерії відбору інвестиційних проектів фінансово-кредитними установами.
10. Участь суб'єктів проектного фінансування у фінансовому забезпеченні реалізації проектів.
11. Чинники, що формують інвестиційний клімат, оцінка інвестиційного клімату.
12. Розробка техніко-економічного обґрунтування проекту.

Тема 2. Організація проектного фінансування– 1 год.

Мета: розглянути особливості організації проектного фінансування, його суб'єкти, нормативно правове регламентування та документування.

Питання для опитування:

1. Зміст та складові системи проектного фінансування.
2. Суб'єкти проектного фінансування.
3. Порядок розроблення інвесторської проектно-кошторисної документації.
4. Критерії відбору інвестиційних проектів фінансово-кредитними установами.
5. Правове регулювання договірних відносин щодо проектного фінансування.
6. Перелічіть основні види договорів, які укладаються в процесі реалізації інвестиційного проекту.
7. З чого складається проектна документація?
8. Які існують проблеми розвитку проектного фінансування в Україні

Ключові слова: проектно-кошторисна документація, інвестиційний проект, експертиза, експлуатаційні витрати, передінвестиційні дослідження.

Keywords: design estimates, investment project, expertise, operating costs, pre-investment research.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Організація проектного фінансування» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [1- 23];
- додаткові [1; 4 - 11].

Практичні завдання

Завдання 2.1. Сформуйте схему «Основні джерела проєктного фінансування».

Завдання 2.2 .Вкажіть переваги й недоліки внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування у вигляді таблиці.

| Внутрішні джерела | |
|-------------------|----------|
| Переваги | Недоліки |
| - | - |
| - | - |
| Зовнішні джерела | |
| Переваги | Недоліки |
| - | - |
| - | - |

Завдання 2.3. При реалізації інвестиційного проєкту поточний запас сировини визначено як 10 днів. На підготовку сировини до використання потрібно 12 днів. Визначте норму підготовчого запасу.

Завдання 2.2. Нехай без інфляційна банківська кредитна ставка становить 9%, а ставка інфляції – 10%. Ймовірність втрати позичених коштів знаходиться на рівні 0,2. Визначити за якою ставкою банк надасть інвестиційний кредит позичальнику.

Тестові завдання

1. Що являє собою узагальнюючий плановий документ, який відображає надходження та витрачання грошових коштів підприємства на поточний та довгостроковий періоди:

- А) фінансова схема;
- Б) фінансовий план;
- В) фінансовий графік;
- Г) фінансовий бланк.

2. Процес фінансового планування повинен включати такий етап:

- А) короткострокове фінансове планування;
- Б) аналіз фінансових показників за попередній період на основі бухгалтерського балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів тощо;
- В) практичне запровадження планів та контроль за їх виконанням;
- Г) всі відповіді є вірними.

3. Виявлення та мобілізація резервів збільшення прибутку за рахунок поліпшення використання матеріальних, трудових та грошових ресурсів – це:

- А) основний етап фінансового планування;

- Б) основне завданням фінансового планування;
- В) основна ціль фінансового планування;
- Г) основна мета фінансового планування.

4. Основний учасник проєктного фінансування, для якого здійснюється проєкт – це:

- А) замовник;
- Б) ініціатор проєкту;
- В) інвестор;
- Г) керівник проєкту.

5. Контроль відповідності обсягів та строків виконання робіт необхідному мінімуму, передбаченому контрактом, підбір, контроль за внесення змін у проєкт здійснює:

- А) замовник;
- Б) ініціатор проєкту;
- В) інвестор;
- Г) керівник проєкту.

6. Хто готує документи та розглядає всі узгодження та контракти за проєктом:

- А) консультант з питань маркетингу;
- Б) технічний консультант;
- В) радник з юридичних питань;
- Г) консультант з питань страхування.

7. Робоча документація в ключає::

- А) паспорт оздоблювальних робіт;
- Б) робочі креслення, які розробляються відповідно до вимог державних норм;
- В) збірники специфікації обладнання, виробів і матеріалів;
- Г) всі відповіді є вірними.

8. Угода між окремими особами або організаціями, в якій визначені права та обов'язки договірних сторін – це:

- А) контракт;
- Б) договір;
- В) пакт;
- Г) конвенція.

9. Склад, порядок розроблення, погодження та затвердження проєктної документації на будівництво в Україні визначено чиним нормативним актом:

- А) Державною будівельною нормою ДБН А.2.2-3-2010;

- Б) Державною будівельною нормою ДБН А.2.2-3-2005;
- В) Державною будівельною нормою ДБН А.2.2-3-2003;
- Г) Державною будівельною нормою ДБН А.2.2-3-2004.

10. На стадії передінвестиційних досліджень складається попередній план проєкту, який включає в себе::

- А) план проєктно-дослідницьких робіт;
- Б) попередній план фінансування проєкту;
- В) попередній кошторис проєкту;
- Г) всі відповіді є вірними.

Практичне заняття № 2

Тема 3. Передінвестиційні дослідження проєктів – 2 год.

Мета: ознайомитись із дослідженнями, які передують вкладенню коштів у проєкт, їх необхідністю та особливістю проведення.

Питання для опитування:

1. Передінвестиційні обґрунтування ідеї проєкту.
2. Розробка стратегії проєкту.
3. Маркетингові дослідження ринку збуту продукції, робіт, послуг.
4. Оцінки життєвого циклу інвестицій і життєздатності проєкту.
5. Оцінки альтернативних, конкуруючих і споріднених проєктів.
6. Постадійне дослідження інвестиційної привабливості проєкту.
7. Порядок узгодження суб'єктів проєкту.

Ключові слова: проєктний цикл, фази проєктного циклу, позиковий капітал, банківський контроль, оціночна доповідь.

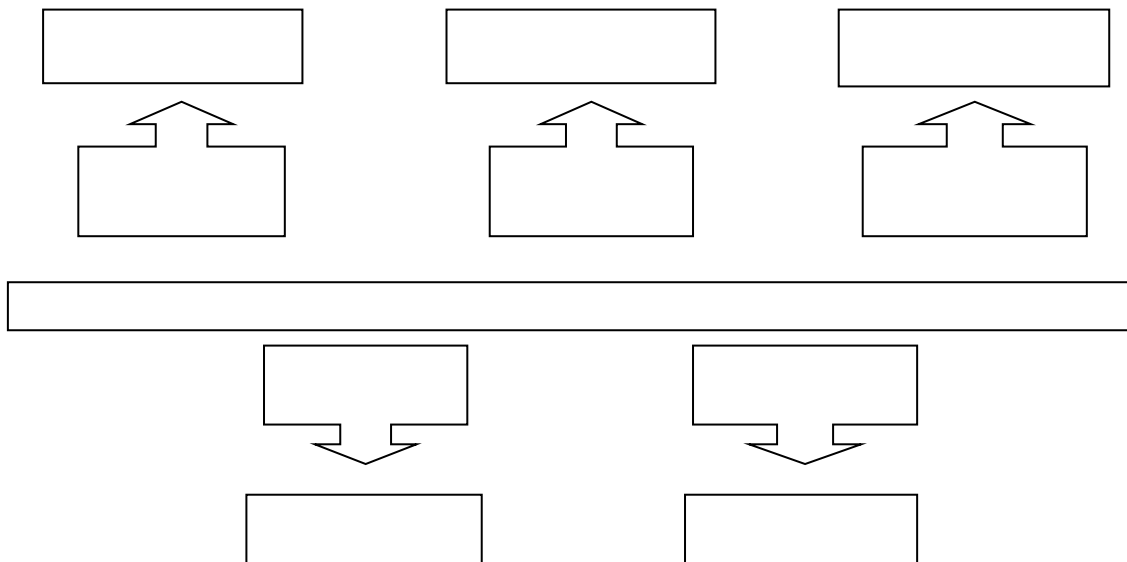
Keywords: project cycle, project cycle phases, loan capital, bank control, valuation report.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Передінвестиційні дослідження проєктів» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [1- 23];
- додаткові [1; 4 - 11].

Практичні завдання

Завдання 3.1. Заповнити схему «Роль банків у проєктному фінансуванні»



Завдання 3.2. Всі підприємства у тій чи іншій мірі пов'язані з інвестиційною діяльністю. Прийняття рішень при вкладанні коштів пов'язано з різними факторами. Перш за все інвестору потрібно прийняти рішення щодо об'єкту інвестування, після чого визначити вартість проєкту. Цей процес може ускладнюватися різноманітністю доступних проєктів, обмеженістю фінансових ресурсів та вірогідним ризиком. Розглянути види ризиків і форми їх страхування, та навести у формі таблиці.

Завдання 3.3. Витрати проєкту (інвестиції) – 7000 грн/ од.; (ПК) період експлуатації – 2 роки; сума грошового потоку – 10000 грн/ од.; в тому числі: 1-й рік – 6000; 2-й рік – 4000. Дисконтна ставка – 10 %. Розрахувати індекс прибутковості.

Завдання 3.4. Виробнича потужність підприємства «Грім» розрахована на обсяг випуску приладів 140 тис. од. На плановий рік очікується ринковий попит на прилади на рівні 132 тис. од. Капітальні витрати на одиницю приросту виробничої потужності — 169 грн. Коефіцієнт використання потужності — 0,91. Визначити загальну необхідну суму капіталовкладень у виробничу базу підприємства, якщо коефіцієнт перерахунку середньорічної потужності становить 0,43.

Завдання 3.5. Нормативний коефіцієнт ефективності капітальних вкладень – 0,28. Визначити, який проєкт доцільно обрати.

Вихідні дані:

| Дані | Проєкт «А» | Проєкт «Б» | Проєкт «В» |
|--------------------------------|------------|------------|------------|
| Капітальні вкладення, тис. грн | 1350 | 1780 | 1540 |
| Річні витрати, тис. грн | 890 | 950 | 790 |

Тестові завдання.

1. До власних джерел фінансування інвестицій належать:

- А) амортизаційні відрахування, чистий прибуток;
- Б) внески засновників, облігаційні позики;
- В) амортизаційні відрахування, банківські кредити;
- Г) чистий прибуток, облігаційні позики.

2. Скільки стадій має будь-який інвестиційний проєкт:

- А) 4;
- Б) 6;
- В) 5;
- Г) 3.

3. Перед інвестиційна фаза включає таку фазу:

- А) ідентифікація інвестиційних можливостей;
- Б) підготовка обґрунтування, яке включає в себе попереднє обґрунтування, розроблення бізнес-плану реалізації інвестиційного проєкту, техніко-економічне обґрунтування;
- В) оцінка проєкту і прийняття рішення про інвестиції;
- Г) всі відповіді вірні.

4. Рамки проєкту і непередбачувані витрати та інфляцію відносять до основних питань:

- А) передінвестиційного дослідження;
- Б) аналізу можливостей;
- В) підготовки обґрунтування;
- Г) вірна відповідь А і В..

5. Інфляції попиту притаманно:

- А) збільшення грошової маси понад потребу для обслуговування товарообігу, збільшення швидкості обігу грошей, незбалансованість надходжень та витрат бюджету;
- Б) збільшення витрат на добування первинної сировини;;
- В) монополізація товарних ринків;
- Г) наявність глибоких структурних диспропорцій.

6. Відкритій інфляції характерне:

- А) випереджуюче зростання цін порівняно зі зростанням доходів;;
- Б) скорочення товарної маси за незмінної кількості грошей;
- В) наявність товарного дефіциту;
- Г) вірна відповідь А і Б.

7. Прихованій інфляції характерне:

- А) випереджуюче зростання цін порівняно зі зростанням доходів;;
- Б) скорочення товарної маси за незмінної кількості грошей;
- В) наявність товарного дефіциту;
- Г) вірна відповідь А і Б.

8. Інфляції витрат характерне:

- А) збільшення грошової маси понад потребу для обслуговування товарообігу;
- Б) збільшення витрат на добування первинної сировини;;
- В) збільшення швидкості обігу грошей;
- Г) незбалансованість надходжень та витрат бюджету.

9. На якому етапі розв'язання проблеми з використанням техніки лінійного програмування: для кожного вихідного параметра оцінюється діапазон значень, для яких оптимальне рішення залишається прийнятним:

- А) розв'язання проблеми лінійного програмування;
- Б) формулювання проблеми;
- В) інтерпретація оптимальних рішень;
- Г) здійснення аналізу на чутливість.

10. На якому етапі розв'язання проблеми з використанням техніки лінійного програмування: необхідно визначити цільову функцію, вхідні параметри, результативні змінні і всі пов'язані з цим обмеження:

- А) розв'язання проблеми лінійного програмування;
- Б) формулювання проблеми;
- В) інтерпретація оптимальних рішень;
- Г) здійснення аналізу на чутливість.

Практичне заняття № 3

Тема 4. Заходи та інструменти управління ризиками проєктного фінансування – 2 год.

Мета: Розглянути поняття ризику та інструменти, які використовуються для управління ним при проєктному фінансуванні.

Питання для опитування:

1. Інвестиційні ризики, їх концепція та вимір.
2. Проєктні, фінансові, будівельні та експлуатаційні ризики, їх ідентифікація.

3. Кількісний та якісний аналіз ризиків.
4. Концепція та інформаційне забезпечення ринку збуту .
5. Програма витрат на маркетинг та програми продажу.
6. Оцінки умов розміщення об'єкта інвестування, фінансова, бюджетна та економічна оцінки ефективності проекту.

Ключові слова: проектний ризик, класифікаційний критерій, кількісний аналіз ризиків, комерційна ефективність, соціальна ефективність.

Keywords: design risk, classification criterion, quantitative risk analysis, commercial efficiency, social efficiency.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Заходи та інструменти управління ризиками проектного фінансування» рекомендується опрацювати наступні *літературні джерела*:

- основні [1- 23];
- додаткові [1; 4 - 11].

Практичні завдання

Завдання 4.1. Вибрати з запропонованих варіантів будівництва промислового підприємства «Грім» кращий варіант.

Вихідні дані

| Показники | Варіант | | |
|--------------------------------------|---------|--------|--------|
| | 1 | 2 | 3 |
| 1. Капіталовкладення, млн. грн. | 1380,0 | 1328,5 | 1548,0 |
| 2. Собівартість продукції, млн. грн. | 1249,8 | 1106,3 | 1389,6 |
| 3. Коефіцієнт ефективності | 0,2 | | |

Завдання 4.2. Визначити доцільність інвестицій в сумі 388 млрд грн на придбання підприємства «Сталь» і налагодження виробництва металовиробів. Протягом року буде проведено реконструкцію підприємства вартістю 985 млн грн і реалізовано основних фондів підприємства на суму 730 млн грн, а амортизаційні нарахування по всіх групах основних фондів становитимуть у рік близько 633млн грн. Передбачається зберегти профіль діяльності підприємства протягом ближчих 5 років при середній собівартості виробу 188 грн., відпускній ціні 387 грн. і щорічних обсягах випуску 990 тис. штук. Дисконтна ставка – 12 %.

Тестові завдання.

1. Який ризик пов'язаний із можливістю невиконання фірмою своїх зобов'язань перед замовником:

- А) фінансовий;
- Б) виробничий;
- В) інвестиційний;
- Г) ринковий.

2. Який ризик пов'язаний із можливістю невиконання фірмою своїх фінансових зобов'язань перед інвестором унаслідок використання для фінансування діяльності фірми позичкових коштів:

- А) фінансовий;
- Б) виробничий;
- В) інвестиційний;
- Г) ринковий.

3. Сукупність ризиків, які передбачають загрозу економічній ефективності проекту, що має місце у негативному впливі різних чинників на потоки грошових коштів – це :

- А) виробничий ризик;
- Б) ринковий ризик;
- В) проєктний ризик;
- Г) інвестиційний ризик.

4. Яка особливість властива проєктному ризику:

- А) інтегрований характер;
- Б) об'єктивність прояву;
- В) висока залежність від тривалості життєвого циклу проєкту;
- Г) всі відповіді є вірними.

5. Які ризики пов'язані зі змінами кон'юнктури ринку: з рухом цін та зміною обсягів ринків виробленої продукції, що може не збігатися з розрахунками- прогнозами:

- А) збутові ризики;
- Б) фінансові ризики;
- В) виробничий ризик;
- Г) політичні ризики.

6. Форс-мажорні ризики – це :

- А) валютні ризики зміни відсотка та інфляційні ризики;
- Б) ризики, які важко передбачити: землетруси, пожеги, страйки тощо;
- В) ризики, пов'язані з недостатньою кваліфікацією та низьким рівнем менеджменту;

Г) ризик зумовлений технічними або економічними причинами, які означають зростання витрат унаслідок помилкового розрахунку витрат.

7. Який принцип фінансового менеджменту означає, що розміри фінансування банком даного інвестиційного проєкту визначаються не лише виходячи із кошторису та бюджету даного проєкту, а й з міркувань оптимізації структури кредитного портфеля банку (з метою зниження ризиків банківської діяльності у цілому.:

- А) принцип максимальної гнучкості умов кредитної угоди;
- Б) принцип оптимізації структури фінансування проєкту за рахунок застосування різних типів позичок та кредитів;
- В) принцип прив'язки рівня ризиків за проєктом з умовами та структурою його фінансування;
- Г) принцип поетапного використання джерел фінансування.

8. Який принцип означає прив'язку фінансових умов кредиту до змін «зовнішнього середовища» проєкту та показників самого проєкту.:

- А) принцип максимальної гнучкості умов кредитної угоди;
- Б) принцип оптимізації структури фінансування проєкту за рахунок застосування різних типів позичок та кредитів;
- В) принцип прив'язки рівня ризиків за проєктом з умовами та структурою його фінансування;
- Г) принцип поетапного використання джерел фінансування.

9. Відмова банку від даного виду діяльності або така суттєва (радикальна) трансформація діяльності, після якої даний ризик елімінується – це :

- А) поглинання ризику;
- Б) спрощення ризику;
- В) контролювання ризику;
- Г) страхування ризику.

10. Метод, який дає можливість знизити втрати, які виникають у процесі діяльності, за рахунок фінансової компенсації зі страхових фондів – це :

- А) поглинання ризику;
- Б) спрощення ризику;
- В) контролювання ризику;
- Г) страхування ризику.

Тематика наукових есе

1. Основні труднощі, що виникають при визначенні та ідентифікації проектних ризиків.
2. Методи та критерії оцінки проектних ризиків.
3. Управління проектними ризиками.
4. Управління ризиками кредиторів проєкту.
5. Заходи та інструменти щодо зниження ризиків при проектному фінансуванні.

6. Розподіл ризиків між учасниками проекту.
7. Страхування як інструмент управління проектними ризиками та його розвиток в Україні.

Практичне заняття № 4

Тема 5. Управління реалізацією інвестиційних проєктів(1 год.)

Мета: розглянути особливості управління інвестиційним проєктом на етапі його реалізації.

Питання для опитування:

1. Зміст управління проєктами.
2. Організаційні структури управління проєктами.
3. Забезпечення проєктів матеріально-технічними ресурсами.
4. Моніторинг упровадження інвестиційних проєктів.
5. Порівняльна характеристика перспективних позитивних та негативних потоків.
6. Побудова графіка витрат та надходжень.
7. Компаунтінг та дисконтування інвестиційного процесу.
8. Фінансовий інжиніринг.
9. Засоби управління інвестиційним процесом.

Ключові слова: управління проєктом, грошовий потік, методи оцінки, проблеми оцінки, дисконтування.

Keywords: project management, cash flow, valuation methods, problem assessment, discounting.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Управління реалізацією інвестиційних проєктів» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [1- 23];
- додаткові [1; 4 - 11].

Практичні завдання

Завдання 5.1. Необхідно визначити майбутню вартість інвестицій у розмірі 265000 тис грн. через 8 років. Річна ставка без урахування інфляції – 16%:

- А) за схемою нарахування простих відсотків;
- Б) за схемою нарахування складних відсотків.

Завдання 5.2. Визначити індекс прибутковості проєкту за наведеними даними.

| | |
|-----------------------------|--------|
| Витрати по проєкту, грн | 185000 |
| Період експлуатації, роки | 2 |
| Сума грошового потоку, грн: | 330000 |
| За 1-й рік | 210000 |
| За 2-й рік | 120000 |
| Дисконтна ставка, % | 11 |

Завдання 5.3. Дати характеристику схемам управління проєктом:

- основна схема;
- схема розширеного управління;
- схема «під ключ».

Завдання 5.4. Описати та обґрунтувати, які найважливіші етапи у забезпеченні матеріально-технічними ресурсами проєкту.

Тестові завдання.

1. З якого року працює Українська асоціація управління проєктами:

- А) з 1994 року;
- Б) з 1991 року;
- В) з 1992 року;
- Г) з 1993 року.

2. Для подальшого розвитку та застосування в інвестиційній сфері управління проєктами в Україні необхідно:

- А) щоб усі доступні методи та засоби управління проєктами задовольняли реальним вітчизняним умовам та вимогам здійснення проєктів;
- Б) підготувати спеціалістів з управління проєктами, які здатні забезпечити розвиток та застосування управління проєктами на практиці;
- В) сформуванню ринку управління проєктами як усвідомленої необхідності для використання цього інструменту в управлінні змінами;
- Г) всі відповіді є вірними.

3. Яка структура передбачає прямий вплив на виконавців з боку лінійного керівника, який зосереджує в одних руках усі функції керівництва:

- А) функціональна структура;
- Б) матрична структура;
- В) лінійна структура;
- Г) проєктна структура.

4. Складний процес, який включає: визначення потреби в ресурсах, організацію збалансованості їх обсягів з виробництвом, розміщення замовлень на

поставки та здійснення їх у строки, відповідно до вимог безперервності та ритмічності інвестиційного процесу – це:

- А) матеріально-технічне забезпечення інвестиційного проєкту;
- Б) фінансове забезпечення інвестиційного проєкту;
- В) ресурсне забезпечення інвестиційного проєкту;
- Г) ринкове забезпечення інвестиційного проєкту.

5.Що останнім часом називають реінжинірингом:

- А) управління проєктами;
- Б) управління виробництвом;
- В) незначні зміни виробництва;
- Г) докорінні зміни виробництва.

6.Спеціаліст, що відповідає за все офіційне діловодство з проєкту, вносить до протоколів зміни, пропозиції та інші питання, у тому числі претензійні, пов'язані з контрактними обов'язками – це:

- А) контролер проєкту;
- Б) адміністратор проєкту;
- В) керівник служб підтримки;
- Г) керівник проєкту.

7.Хто здійснює збір, оброблення та облік інформації про хід виконання робіт та фактичні затрати:

- А) контролер проєкту;
- Б) адміністратор проєкту;
- В) керівник служб підтримки;
- Г) керівник проєкту.

8.Ціль організації управління інвестиційним проєктом:

- А) забезпечення взаємодії учасників проєкту;
- Б) розподіл функцій та відповідальності виконавців;
- В) забезпечення раціонального розподілу інформації за проєктом;
- Г) всі відповіді є вірними.

9.В якій схемі керівник проєкту — представник замовника фінансової відповідальності за рішення, що приймаються, не несе. У данному разі менеджер проєкту відповідає лише за координацію робіт з розроблення та реалізації проєкту, а у контрактних відносинах з іншими учасниками проєкту він не перебуває:

- А) схемі розширеного управління;
- Б) схемі «під ключ»;
- В) основній схемі;
- Г) схемі мінімального управління.

10. Яка структура ґрунтується на комплексному управлінні всією системою робіт, у тому числі на техніко-економічному обґрунтуванні проекту, формуванні проєктно-кошторисної документації, будівництві, монтажі технологічного обладнання, випуску продукції:

- А) функціональна структура;
- Б) матрична структура;
- В) лінійна структура;
- Г) програмно-цільова структура.

Тематика наукових есе

1. Практичні системи управління інвестиційними проєктами.
2. Система матеріально-технічного забезпечення інвестиційного проєкту та її складові.
3. Методи визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах, необхідних для реалізації проєкту.

Тема 6. Фінансове забезпечення інвестиційних проєктів-1 год.

Мета: вивчення особливостей та порядку формування інвестиційних ресурсів на підприємстві, методів оптимізації джерел фінансування проєктів.

Питання для опитування:

1. Розроблення стратегії формування інвестиційних ресурсів.
2. Характеристика та порядок формування інвестиційних ресурсів на підприємстві.
3. Оцінка вартості інвестиційних ресурсів.
4. Методи оптимізації структури джерел інвестиційних ресурсів.
5. Визначення потреби у фінансових ресурсах для інвестування.

Ключові слова: інвестиційні ресурси, фінансові кошти, реальне інвестування, фінансові інвестиції, фінансове планування, інвестиціє проектування.

Keywords: investment resources, financial resources, real investment, financial investments, financial planning, investment designing.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Управління реалізацією інвестиційних проєктів» рекомендується опрацювати наступні *літературні джерела*:

- основні [1- 23];
- додаткові [1; 4 - 11].

Тематика наукових есе.

1. Принципи та методи формування інвестиційних ресурсів.
2. Вартість інвестиційних ресурсів, її сутність та необхідність визначення.
3. Моделі визначення вартості капіталу від залучення боргових ресурсів, від випуску акцій, за рахунок нерозподілених прибутків.
4. Значення та властивості фінансового важеля (леверіджа).
5. Аналіз динаміки та структури джерел фінансування інвестиційного проекту.

Практичні завдання

Завдання 6.1. Виберіть менш ризикований проєкт, якщо проведені розрахунки дали три вірогідних варіанти сумарного приведенного прибутку за проєктами.

| Варіант розрахунку | Прогноз прибутку за проєктом, тис. грн | |
|--------------------|--|----------|
| | Проєкт А | Проєкт Б |
| 1 | 356 | 950 |
| 2 | 415 | 870 |
| 3 | 285 | 735 |

Завдання 6.2. Петренко А. вирішив купити комбайн за 2200 тис грн. Він очікує одержати такі прибутки: у першому році 360 тис грн., у другому – 850 тис грн, у третьому–1250 тис грн, у четвертому— 1010 тис грн, у п'ятому — 580 тис грн. на шостий рік він його ліквідує за 10 тис грн. Ставка відсотка становить 20 % річних. Чи доцільне його інвестиційне рішення? Якою буде сьогоднішня цінність усього прибутку за 6 років?

Завдання 6.3. Вказати шляхи та процеси формування на підприємстві інвестиційних ресурсів через ринок інвестиційного капіталу.

Завдання 6.4. Встановити відповідність терміну із показниками, які він об'єднує.

| Вид інвестиційних ресурсів | Зміст інвестиційних ресурсів підприємства |
|-------------------------------|---|
| 1. Внутрішні власні ресурси | <p>А. акціонерний чи пайовий капітал; кошти, що виділяються вищими холдинговими та акціонерними компаніями; безоплатно надані державними органами та комерційними структурами кошти на цільове інвестування;</p> |
| 2. Внутрішні позичені ресурси | <p>Б. довгострокові кредити банків та інших кредитних структур; прямі державні кредити; інвестиційний податковий кредит; комерційні кредити, що надаються постачальниками машин, обладнання та інших інвестиційних товарів підрядникам; кошти, що залучаються шляхом емісії та розміщення облігацій та інших боргових зобов'язань підприємства; машини, обладнання та інші реальні види ресурсів, що залучаються на основі лізингу; інші джерела формування позичених ресурсів (селенг, факторинг, форфейтинг тощо);</p> |
| 3. Зовнішні власні ресурси | <p>В. нерозподілений прибуток; амортизаційні відрахування; спеціальні фонди, що формуються за рахунок прибутку; страхові відшкодування збитків, спричинених втратою майна; довгострокові фінансові вкладення, строк погашення яких закінчується у поточному періоді; частина основних фондів, що реінвестується шляхом продажу; частина зайвих оборотних активів, що іммобілізується в інвестиції;</p> |
| 4. Зовнішні позичені ресурси | <p>Г. приріст заборгованості з оплати праці; приріст заборгованості в розрахунках з бюджетом та позабюджетними фондами; приріст заборгованості в розрахунках зі страхуванням; приріст іншої внутрішньої кредиторської заборгованості підприємства</p> |

Тестові завдання.

1. Інвестиційні ресурси за характером власності поділяються на:

- А) власні, залучені;
- Б) державні, інвестиційні;

- В) інвестиційні, залучені;
- Г) залучені, державні.

2. Статутний капітал може включати:

- А) тільки грошові кошти;
- Б) не тільки грошові кошти, а й інші матеріальні та нематеріальні активи;
- В) тільки цінні папери, права користування;
- Г) тільки матеріальні активи.

3. Акціонерний чи пайовий капітал, кошти, що виділяються вищими холдинговими та акціонерними компаніями, безоплатно надані державними органами та комерційними структурами кошти на цільове інвестування – це все належить до:

- А) внутрішні позичені ресурси;
- Б) внутрішні власні ресурси;
- В) зовнішні власні ресурси;
- Г) зовнішні позичені ресурси.

4. Приріст заборгованості з оплати праці, приріст заборгованості в розрахунках з бюджетом та позабюджетними фондами, приріст заборгованості в розрахунках зі страхуванням, приріст іншої внутрішньої кредиторської заборгованості підприємства – це все належить до:

- А) внутрішні позичені ресурси;
- Б) внутрішні власні ресурси;
- В) зовнішні власні ресурси;
- Г) зовнішні позичені ресурси.

5. Додаткова необхідна ставка доходу, що має бути заплачена понад безпечну ставку – це:

- А) внутрішня норма дохідності інвестицій;
- Б) вартість інвестованого капіталу;
- В) безпечна ставка;
- Г) премія за ризик.

6.3 допомогою якого методу фінансові менеджери щомісяця мають порівнювати майбутні грошові надходження із сумами до виплат та визначати щомісячний надлишок надходжень або дефіцит.:

- А) метод балансу грошових надходжень;
- Б) метод відсотків і товарообігу.;
- В) метод відсотка від грошових надходжень;
- Г) жодна відповідь не є вірною.

7. Процес передбачення довгострокових цілей розвитку інвестиційної діяльності та вибір найбільше фективних шляхів їх досягнення на основі прогнозування кон'юнктури інвестиційного ринку як в цілому, так і в окремих секторах – це:

- А) інвестиційна місія;
- Б) інвестиційна стратегія;
- В) інвестиційна тактика;
- Г) інвестиційна ціль.

8. Правильна послідовність стадій життєвого циклу:

- А) відродження, народження, дитинство, юність, рання зрілість, кінцева зрілість, старіння;
- Б) народження, дитинство, юність, рання зрілість, кінцева зрілість, старіння, відродження;
- В) народження, дитинство, юність, відродження, рання зрілість, кінцева зрілість, старіння;
- Г) народження, дитинство, юність, старіння, рання зрілість, кінцева зрілість, відродження.

9. Основним компонентом інвестиційної стратегії є:

- А) дослідження ринків збуту;
- Б) прогнозування можливих інвестиційних ризиків;
- В) прогнозування показників та індикаторів ринку;
- Г) всі відповіді є вірними.

10. Ф'ючерсні контракти, форвардні контракти та інші похідні цінні папери – це:

- А) похідні фінансові інструменти;
- Б) інструменти власного капіталу;
- В) фінансові зобов'язання;
- Г) фінансові активи.

Практичне заняття № 5

Тема 7. Методи проєктного фінансування – 1 год.

Мета: вивчення методів і способів залучення ресурсів для забезпечення реалізації проєкту.

Питання для опитування:

1. Самофінансування інвестиційних проєктів.

2. Акціонування як метод фінансування інвестиційних проєктів.
3. Кредитування інвестиційних проєктів.
4. Лізинг та його різновиди при фінансуванні інвестиційних проєктів.
5. Державне фінансування інвестиційних проєктів .

Ключові слова: самофінансування, акціонування, лізинг, державне фінансування, інвестиційне кредитування.

Keywords: self-financing, corporatization, leasing, state financing, investment lending

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Методи проєктного фінансування» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [1- 23];
- додаткові [1; 4 - 11].

Практичні завдання

Завдання 7.1. У звітному році підприємство «Локс» випустило продукції на суму 195000 тис грн. Загальна собівартість склала 96000 тис грн. На початок року на складі знаходилося продукції на суму 18500 тис грн., а на кінець року – на 21% менше. Протягом року було реалізовано продукції підсобного господарства на суму 36000 тис грн.; її собівартість становила 23000 тис грн. Мали місце збитки від позареалізаційної діяльності на суму 6 000 грн. Отримано штрафів за порушення умов поставки на суму 5000 тис грн. Сплачено по процентах за банківський кредит 18000 тис грн. Погашена заборгованість за електроенергію в сумі 8690 грн. Ставка податку на прибуток – 18%. Визначити чистий прибуток підприємства.

Завдання 7.2 Визначити прибуток та рентабельність виробу на кожному з трьох підприємств, що випускають приймачі однакової моделі, якщо повна собівартість виробу на підприємствах:

$$C1 = 180 \text{ грн./шт.},$$

$$C2 = 235 \text{ грн./шт.},$$

$$C3 = 210 \text{ грн./шт.}$$

Річний обсяг випуску приймачів становить:

$$N1 = 8 \text{ тис.шт./рік}, N2 = 16 \text{ тис.шт./рік}, N3 = 21 \text{ тис.шт./рік}.$$

Відомо, що нормативна рентабельність виробу – 20%.

Завдання 7.3. У першому кварталі року підприємство реалізувало 560 виробів за ціною 180 грн. за один виріб, що покрило витрати підприємства, але не дало прибутку. Загальні постійні витрати складають 36000 грн, питомі змінні — 96 грн. В другому кварталі було виготовлено та реалізовано 610 виробів. У третьому кварталі планується збільшити прибуток на 10 % у порівнянні з

другим. Визначте, який обсяг продукції необхідно реалізувати, щоб збільшити прибуток на 10 %.

Тестові завдання.

1. Найпривабливішим методом фінансування інвестиційних проєктів є:

- А) кредитування;
- Б) запозичення;
- В) самофінансування;
- Г) акціонування.

2. Купівля на первинному ринку цінних паперів з подальшим їх перепродажем інвесторам або укладання договору про гарантування повного чи часткового продажу цінних паперів емітента інвесторам, про повний чи частковий їх викуп за фіксованою ціною з подальшим перепродажем або про накладання на покупця обов'язку робити все можливе, щоб продати якомога більше цінних паперів, не беручи зобов'язання придбати будь-які інші цінні папери, що не були продані – це:

- А) андеррайтинг;
- Б) факторинг;
- В) лізинг;
- Г) форфейтинг.

3. Дрібні незалежні підприємці, які за свій рахунок закупають необхідне обладнання та продають споживачам, можуть брати участь у рекламі та сервісному обслуговуванні техніки – це :

- А) ділери;
- Б) брокери;
- В) дистриб'ютори;
- Г) комівояжери.

4. Хто діє від свого імені на основі незалежних відносин як з виробниками, так і з покупцями лізингового майна, встановлюють ціни, вивчають ринок, надають сервісні послуги:

- А) ділери;
- Б) брокери;
- В) дистриб'ютори;
- Г) комівояжери.

5. За допомогою цільових державних фондів можна:

А) впливати на процес виробництва через фінансування, субсидування і кредитування підприємств;

Б) забезпечувати природоохоронні заходи, фінансуючи їх за рахунок спеціально визначених джерел і штрафів за забруднення навколишнього середовища;

В) надавати соціальні послуги населенню через виплату пенсій, соціальну допомогу, субсидування соціальної інфраструктури в цілому;

Г) всі відповіді вірні.

6. Надання у виключне користування на певний термін майна, яке є власністю особи чи придбаного їм у власність за умовою сплати тим хто одержує майно періодичних платежів:

А) андерайтинг;

Б) факторинг;

В) лізинг;

Г) форфейтинг.

7. Діють за дорученням та за рахунок клієнтів, зводять зацікавлені сторони, але не беруть на себе ризик:

А) ділери;

Б) брокери;

В) дистриб'ютори;

Г) комівояжери.

8. Основні види кредитних ліній:

А) поновлювальна, непоновлювальна;

Б) «рамкова», «підтверджена»;

В) «з повідомленням», «рамкова»;

Г) всі відповіді вірні.

9. Не лише продають, а й здійснюють постачання об'єкта лізингу користувачу та є представниками фірми:

А) ділери;

Б) брокери;

В) дистриб'ютори;

Г) комівояжери.

10. Лізингоодержувач має право відмовитися від договору лізингу в односторонньому порядку, письмово повідомивши про це лізингодавця, якщо прострочення передачі предмета лізингу становить більше:

А) 30 днів;

Б) 20 днів;

В) 31 день;

Г) 28 днів.

Тематика наукових есе.

1. Необхідність та значення самофінансуванні інвестиційних проєктів.
2. Необхідність та зміст кредитування інвестиційних проєктів.
3. Ресурси для банківського кредитування, їх особливості, склад та порядок фінансування.
4. Ціна кредиту та фактори, що її зумовлюють.
5. Диференціація позичкового відсотку при кредитуванні інвестиційних проєктів.
6. Роль НБУ у процесі банківського кредитування.
7. Переваги та недоліки лізингу перед банківським кредитуванням.
8. Лізингові контракти, їх види, зміст та порядок укладання.
9. Лізинг в Україні, його стан, правове регулювання та організаційне забезпечення.
10. Перспективи розвитку лізингових відносин в Україні.
11. Особливості та форми надання державних капітальних вкладень підприємствам, установам та організаціям.

Тема 8. Участь фінансових установ у проєктному фінансуванні – 1 год.

Мета: поглиблення та систематизація знань про особливості участі фінансових установ у проєктному фінансуванні.

Питання для опитування:

1. Фінансові установи як учасники проєктного фінансування.
2. Роль комерційних банків у проєктному фінансуванні.
3. Консорціумне фінансування інвестиційних проєктів.
4. Реалізація інвестиційних проєктів промислово-фінансовими угрупованнями.
5. Особливості реалізації концесійних проєктів.

Ключові слова: фінансова установа, проєктне фінансування, комерційний банк, консорціумне фінансування, концесійний проєкт.

Keywords: financial institution, project financing, commercial bank, consortium financing, concession project.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Участь фінансових установ у проєктному фінансуванні» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [1- 23];
- додаткові [1; 4 - 11].

Розрахункові завдання

Завдання 8.1. Підприємство щоквартально реалізує продукції на суму 450 тис. грн.. (без ПДВ) . 01.06. поточного року підприємство отримало кредит для закупівлі сировини в розмірі 60 тис.грн. під 24% річних на 3 місяці. За умовами кредитного договору сума основного боргу повертається щомісячно рівними частинами. Відсотки за користування кредитом теж сплачуються щомісячно. У разі порушення строку погашення основної суми кредиту і відсотків за ним кредитним договором передбачено нарахування пені на прострочену суму в розмірі облікової ставки НБУ за кожний день затримки платежу. Облікова ставка НБУ на дату погашення платежу становила 8% річних.

Визначити, яку суму підприємство банку та на скільки зросте собівартість продукції підприємства, якщо останній платіж від підприємства було отримано 21.09. поточного року, а собівартість його продукції за попередній період становила 80% від ціни реалізації.

Завдання 8.2. Інвестиційний портфель складається з акцій двох компаній із сподіваними нормами дохідності $t(A) = 59\%$, $t(B) = 75\%$ і середньоквадратичними відхиленнями (ступенем ризику) $ст(A) = 8\%$, $ст(B) = 5\%$. Обчислити сподівану норму дохідності та ступінь ризику портфеля, якщо частки акцій компаній у портфелі $x(A) = 20\%$, $x(B) = 80\%$ відповідно.

Завдання 8.3. Підприємство придбало 2 роки тому пакет акцій за ціною 1 тис. грн. за кожну. Поточна ринкова ціна акції складає 1,5 тис. грн.. Сума отриманих дивідендів на одну акцію за цей термін -- 0,3 тис. грн.

Визначити дохід на одну акцію, дивідендну доходність акції, загальну доходність акції.

Тестові завдання.

1.Діяльність від імені та за дорученням одного або кількох страхувальників (страхових компаній) з рекламування, консультування, пропонування страхових послуг та проведення роботи, пов'язаної з укладанням та виконанням договорів зі страховою компанією – це:

- А) брокерська страхова діяльність;
- Б) дилерська страхова діяльність;
- В) бенифіціарська страхова діяльність;
- Г) агентська страхова діяльність.

2.Професійна підприємницька діяльність на користь страхувальника, метою якої є визначення потреб останнього у страхових послугах та підготовці договорів страхування – це:

- А) брокерська страхова діяльність;
- Б) дилерська страхова діяльність;

- В) бенифіціарська страхова діяльність;
- Г) агентська страхова діяльність.

3.Фінансовими вважаються такі послуги:

- А) фінансовий або оперативний лізинг;
- Б) надання гарантій та поручництв;
- В) випуск платіжних документів, платіжних карток;
- Г) всі відповіді вірні.

4.Юридична особа, що створюється у формі відкритого акціонерного товариства, яке емітує акції і продає їх інвесторам – це:

- А) Пайовий інвестиційний фонд;
- Б) Інститут спільного інвестування;
- В) Корпоративний інвестиційний фонд;
- Г) жодна відповідь не є вірною.

5.Валюта інвестиційної позички може бути:

- А) у національній валюті;
- Б) у вільноконвертованій валюті;
- В) у міжнародних грошових одиницях;
- Г) всі відповіді вірні.

6.Яка функція фінансового забезпечення ресурсами інвестиційних проєктів полягає в розробленні та здійсненні комплексу заходів з реалізації ефективних схем консорціального кредитування, в яких банк виступає в ролі головного реалізатора або кредитора:

- А) експертна;
- Б) стимулювальна;
- В) мобілізаційна;
- Г) платіжна.

7. Передача або продаж ліцензії однієї фірми іншій — франшиз одержувачу на право реалізації продукції (послуг, робіт) чи заняття бізнесом на певній території з використанням товарного знаку за умови суворого виконання вимог технології та якості – це:

- А) франчайзинг;
- Б) ліцензування;
- В) інжиніринг;
- Г) екаунтинг.

8.Передача прав виробництва продукції (робіт, послуг) однієї компанії іншій, також можлива передача пакетів, проєктів, технологій, товарних знаків, наукових розробок, комп'ютерних програм:

- А) франчайзинг;
- Б) ліцензування;
- В) інжиніринг;
- Г) екаунтинг.

9. Уступка державою на певних умовах своїх майнових прав та прав на окремі види господарської діяльності недержавним компаніям, організаціям та іншим юридичним особам – це:

- А) консигнація;
- Б) стратегія;
- В) концесія;
- Г) консорціум.

10. Система збирання та оброблення фінансової інформації про фірму (установу), яка дає можливість скласти компетентну думку стосовно фінансового стану цієї фірми (компанії). – це:

- А) інжиніринг;
- Б) франчайзинг;
- В) екаунтинг;
- Г) ліцензування.

Тематика наукових есе.

1. Необхідність та значення участі комерційних банків у фінансовому забезпеченні інвестиційних проектів.
2. Функції інституційних інвесторів у проектному фінансуванні.
3. Особливості реалізації концесійних проектів.
4. Розвиток концесійного проектування в Україні.
5. Консорціум не фінансування проектів.
6. Реалізація проектів промислово-фінансовими групами, особливості їх функціонування в Україні.

Практичне заняття № 6

Тема 9. Оцінювання майна суб'єктів проектного фінансування – 2 год.

Мета: засвоєння, закріплення, поглиблення та систематизація знань щодо оцінювання майна майна суб'єктів проектного фінансування.

Питання для опитування:

1. Стандарти оцінки бізнесу в Україні.
2. Організація процесу оцінки вартості майна та майнових прав підприємств.

3. Методи оцінки вартості майна підприємств - учасників проєктного фінансування.
4. Аналіз фінансового стану підприємства як основа оцінки його бізнесу.

Ключові слова: оцінка бізнесу, вартість майна, методи оцінки, учасники, аналіз фінансового стану.

Keywords: business valuation, property value, valuation methods, participants, analysis of financial condition.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Оцінювання майна суб'єктів проєктного фінансування» рекомендується опрацювати наступні *літературні джерела*:

- основні [1- 23];
- додаткові [1-8].

Практичні завдання

Завдання 9.1. Поточні активи на кінець звітного періоду становлять 15360тис.грн. Короткострокові зобов'язання (поточні пасиви) 12240тис.грн. Розрахувати:

- коефіцієнт поточної ліквідності
- суму нерозподіленого прибутку, необхідну для гарантування досягнення підприємством нормативного значення коефіцієнта поточної ліквідності, що дорівнює 2 .Сума термінових зобов'язань не зростає.

Завдання 9.2. Визначити показники платоспроможності підприємства та зробити висновки.

1. поточні оборотні активи складають 16000 тис євро, в т.ч.:
 - грошові кошти підприємства 8300 євро;
 - запаси підприємства – 7200 євро.
2. поточна заборгованість становить 4250 євро;
3. довгострокові пасиви, сума яких дорівнює 12500 євро;
4. власний капітал становить 25000 євро.

Тестові завдання

1.Професійна оцінка майна підприємств — учасників проєктного фінансування є необхідною у таких випадках, як::

- А) реорганізація або ліквідація підприємства;
- Б) отримання кредиту під заставу майна;
- В) переоцінка основних фондів;
- Г) всі відповіді вірні.

2. До першої групи принципів оцінки майна належать:

- А) принцип вигоди, принцип очікування, принцип заміщення;

Б) принцип визначення впливу доходів, принцип економічної величини, принцип оцінки збалансованості різних чинників виробництва;

В) принцип вигоди, принцип економічної величини, принцип оцінки збалансованості різних чинників виробництва;

Г) принцип вигоди, принцип оцінки залишкової продуктивності землі.

3. До третьої групи принципів оцінки майна належать:

А) принцип конкуренції, принцип визначення впливу доходів;

Б) принцип визначення впливу доходів, принцип попиту та пропозиції;

В) принцип залежності, принцип відповідності, принцип попиту та пропозиції;

Г) принцип попиту та пропозиції, принцип оцінки збалансованості різних чинників виробництва.

4. Економічний (зовнішній) знос – це :

А) знос, зумовлений частковою або повною втратою первісних технічних та технологічних якостей об'єкта оцінки.;

Б) знос, зумовлений частковою або повною втратою великою кількістю якостей об'єкта оцінки.;

В) знос, зумовлений частковою або повною втратою первісних функціональних (споживчих) характеристик об'єкта оцінки;

Г) знос, зумовлений впливом соціально-економічних, екологічних та інших чинників на об'єкт оцінки.

5. Основними перевагами порівняльного методичного підходу є те, що:

А) оцінювач орієнтується на фактичні ціни купівлі-продажу аналогічних об'єктів, ціна на які визначається ринком. Тому оцінювач обмежується лише корективами, які забезпечують порівняння аналогу з об'єктом, що оцінюється;

Б) оцінка, що ґрунтується на інформації з ринку, як правило, відображає фактичні результати виробничо-фінансової діяльності підприємства.;

В) ціна укладеної угоди максимально враховує ситуацію на ринку, отже, є реальним відображенням попиту та пропозиції;

Г) всі відповіді є правильними.

6. Який коефіцієнт розраховується як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства та показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань:

А) коефіцієнт швидкої ліквідності;

Б) коефіцієнт покриття;

В) коефіцієнт абсолютної ліквідності;

Г) коефіцієнт миттєвої ліквідності.

7. Який коефіцієнт обчислюється як відношення грошових засобів та їх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань:

- А) коефіцієнт швидкої ліквідності;
- Б) коефіцієнт покриття;
- В) коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- Г) коефіцієнт миттєвої ліквідності.

8. Який коефіцієнт розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості активів і характеризує ефективність використання активів підприємства:

- А) коефіцієнт рентабельності активів;
- Б) коефіцієнт рентабельності продукції;
- В) коефіцієнт рентабельності діяльності;
- Г) коефіцієнт рентабельності власного капіталу.

9. Який коефіцієнт розраховується як відношення прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг) до витрат на її виробництво та збут і характеризує прибутковість:

- А) коефіцієнт рентабельності активів;
- Б) коефіцієнт рентабельності продукції;
- В) коефіцієнт рентабельності діяльності;
- Г) коефіцієнт рентабельності власного капіталу.

10. Який метод передбачає проведення факторного аналізу на основі виключення впливу всіх факторів, крім одного, вплив якого необхідно встановити:

- А) деталізації;
- Б) порівняння;
- В) балансовий;
- Г) елімінування.

Тематика наукових есе.

1. Інформаційна база для оцінки об'єктів бізнесу. Труднощі формування інформаційної бази в Україні.
2. Вартість підприємства та її види. Оцінка вартості.
3. Роль часової оцінки грошових потоків при інвестуванні в об'єкти нерухомості.

Методи оцінки об'єктів бізнесу, їх використання

Практичне заняття № 7

Тема 10. Фінансування інноваційних проєктів – 1 год.

Мета: узагальнення знань та вивчення особливостей фінансування інноваційних проєктів.

Питання для опитування:

1. Сутність інновацій та інноваційного процесу.
2. Інноваційний проєкт та його основні складові.
3. Обґрунтування доцільності фінансування інноваційних проєктів.
4. Особливості фінансування інноваційних проєктів за участю венчурного капіталу
5. Роль банків у фінансовому забезпеченні інноваційних проєктів
6. Фінансово-кредитні важелі стимулювання залучення капіталу в інноваційну сферу.

Ключові слова: інвестиційний проєкт, концептуальний план, стратегічний план, поточний план, оперативний план, управління проєктом.

Keywords: investment project, conceptual plan, strategic plan, current plan, operational plan, project management.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Фінансування інноваційних проєктів» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [1- 20];
- додаткові [1- 11].

Практичні завдання

Завдання 10.1. Виробництво продукції типу «А» в регіоні відбувається на кількох підприємствах галузі, які одночасно є її споживачами. Собівартість одиниці продукції на цих підприємствах у середньому становить 1,95 грн. З впровадженням інноваційних технологій на новозбудованому спеціалізованому підприємстві цей показник планується на рівні 1,38 грн. середня вартість перевезення одиниці продукції на ньому становитиме 0,16 грн., а питомі капіталовкладення на його створення – 1,2 грн., Коефіцієнт прибутковості інвестицій становить 0,15. Річний обсяг виробництва становитиме 10 млн. шт. Обґрунтувати доцільність впровадження інновацій, визначити річний економічний ефекти і термін окупності капіталовкладень.

Завдання 10.2. Громадянин П. виграв в лотерею джек-пот. Йому пропонують 2 варіанти виплат:

- 1) Одержувати 500 тис грн щороку до смерті;
- 2) Одержати 800 тис грн через рік, 1500 тис грн – наприкінці другого року, 2000 тис грн – наприкінці третього року. Ставка відсотка 10%. Якому з варіантів він надасть перевагу?

Завдання 10.3. Підприємство вирішило вкласти вільні кошти в розмірі 650 млн грн строком на 3 роки. Є три альтернативних варіанти вкладень:

- 1) кошти вносять на депозитний рахунок банку із щорічним нарахуванням складних відсотків за ставкою 23%;
- 2) щорічне нарахування 28% за простим відсотком;
- 3) щомісячне нарахування складних відсотків за ставкою 20% річних. Необхідно, не враховуючи рівень ризику, визначити найкращий варіант вкладення коштів.

Тестові завдання

1. Використання у тій або іншій сфері суспільної діяльності (виробництві, освіті тощо) результатів інтелектуальної праці, технологічних розробок, спрямованих на удосконалення соціально-економічної діяльності - це:

- А) інновація;
- Б) новизна;
- В) відкриття;
- Г) інвестиція.

2. Рекомендації, щодо удосконалення науково-технічної, організаційної, виробничої або комерційної діяльності, метою яких є початок інноваційного процесу або його розвиток – це:

- А) інвенція;
- Б) дифузія;
- В) інновація;
- Г) ініціація.

3. Процес передачі нововведення комунікаційними каналами між членами соціальної системи в часі - це:

- А) інвенція;
- Б) дифузія;
- В) інновація;
- Г) ініціація.

4. Об'єктами інтелектуальних інвестицій є::

- А) винахід;
- Б) промисловий зразок;
- В) знак для товарів і послуг ;
- Г) всі відповіді вірні.

5.Новим і промисловопридатним конструктивним виконанням пристрою, яке закріплюється патентом на 5 років з можливим продовженням ще на 3 роки називається:

- А) корисна модель;
- Б) винахід;
- В) промисловий зразок;
- Г) знак для товарів і послуг.

6.Право власності на винахід закріплюється патентом на:

- А) 20 років;
- Б) 20років з можливим продовженням ще на 3 роки;
- В) 10 років;
- Г) 10 років з можливим продовженням ще на 5 років;.

7.Інтелектуальна власність, може існувати у такій формі:

- А) виняткова ;
- Б) інформаційна;
- В) ліцензійна;
- Г) всі відповіді вірні.

8.Діяльності, спрямована на здійснення ризикованих проєктів, як правило, інноваційного характеру, з метою одержання прибутків – це:

- А) колективне підприємництво;
- Б) консорціумне підприємництво;
- В) венчурне підприємництво;
- Г) жодна відповідь не є вірною.

9.Процес знаходить свій вираз у появі нових виробників нововведення, у порушенні монополії виробника-початківця, щосприяє за допомогою взаємної конкуренції удосконаленню споживчих якостей товару – це:

- А) розширений нноваційний процес;
- Б) простий внутрішньоорганізаційний;
- В) простий міжорганізаційний;
- Г) товарний міжорганізаційний.

10.Технологічне рішення, що відповідає умовам патентоспроможності – це:

- А) корисна модель;
- Б) знак для товарів і послуг;
- В) винахід;
- Г) промисловий зразок.

Тематика наукових есе.

1. Особливості фінансування інноваційних проєктів за участю венчурного капіталу.
2. Фінансово-кредитні важелі стимулювання залучення капіталу в інноваційну сферу.
3. Аналіз та оцінка ефективності інноваційних інвестицій.

Тема 11. Фінансування проєктів за участю іноземного капіталу – 1 год.

Мета: поглиблення знань щодо особливостей фінансування проєктів за участю іноземного капіталу.

Питання для опитування:

1. Сутність системи фінансування.
2. Визначення джерел фінансування.
3. Власні запозичені ресурси фінансування.
4. Форми фінансування: акціонерна, корпоративна, державна, кредитна, фінансування проєктів з іноземними інвестиціями.
5. Проєкти під егідою міжнародних фінансових організацій
6. Проєкти із залученням іноземних інвестицій.

Ключові слова: інвестиційний проєкт, концептуальний план, стратегічний план, поточний план, оперативний план, управління проєктом.

Keywords: investment project, conceptual plan, strategic plan, current plan, operational plan, project management

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Фінансування проєктів за участю іноземного капіталу» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [1- 20];
- додаткові [1- 11].

Тестові завдання

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» затверджено:

- А) 8 жовтня 1991 року;
- Б) 18 вересня 1991 року;
- В) 28 вересня 1992 року;
- Г) 18 бересня 1993 року.

2. Цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту - це:

- А) іноземні інвестиції;
- Б) іноземні запозичення;
- В) іноземне спонсорство;
- Г) іноземні кредити.

3. До форм фінансування інвестиційних проєктів іноземними інвесторами належить:

- А) фінансування на умовах кредитів під суверену гарантію, фінансування на умовах рамкової угоди, фінансування на умовах концесійної угоди, фінансування на умовах угоди про розподіл продукції;
- Б) фінансування на умовах кредитів під суверену гарантію, фінансування на умовах рамкової угоди, фінансування на умовах концесійної угоди, фінансування на умовах консорціумної угоди;
- В) фінансування на умовах кредитів під суверену гарантію, фінансування на умовах рамкової угоди, фінансування на умовах консорціумної угоди, фінансування на умовах угоди про розподіл продукції;
- Г) всі відповіді вірні.

4. Різновид угоди, що має характер попередньої домовленості, яка не має завершеного характеру без майнової відповідальності являє собою:

- А) концесійна угода;
- Б) колективна угоду;
- В) консорціумна угода;
- Г) рамкова угода.

5. Зони з широкою спеціалізацією, що поєднують ознаки інших видів зон, також вони створюються на обмежених територіях, які відзначаються сприятливими геополітичними чинниками та мають транспортні магістралі міжнародного значення, це:

- А) промислово-виробничі зони;
- Б) комплексні спеціальні економічні зони;
- В) зони вільної торгівлі;
- Г) офшорні зони.

6. Збирають різні ліцензійні виплати за патенти, товарні знаки, авторські гонорари та інші подібні відрахування, це фірми:

- А) фірми-нагромаджувачі;
- Б) фірми-перевізники;
- В) фірми-«роялті»;
- Г) офшорні підприємства.

7. Підприємства, що створюються для проведення транзитних торговельних операцій, маніпуляцій з рахунками- фактурами та сумою контракту – це:

- А) фірми-нагромаджувачі;
- Б) фірми-перевізники;
- В) фірми-«роялті»;
- Г) офшорні підприємства.

8. Зона економічної активності, що складається з університетів, дослідних центрів, інкубаторів, технопарків та промислових підприємств, які здійснюють свою практичну діяльність на основі досягнень у науково-технологічній сфері – це:

- А) технополіс;
- Б) технопарк;
- В) промисловий парк;
- Г) інноваційний центр.

9. Сукупність підприємств та організацій, тісно пов'язаних з науково-дослідними інститутами та університетами – це:

- А) технополіс;
- Б) технопарк;
- В) промисловий парк;
- Г) інноваційний центр.

10. Невеликі держави чи території, що залучають іноземні капітали через надання податкових пільг у проведенні фінансово – кредитних операцій з іноземними резидентами і в іноземній валюті – це:

- А) вільна економічна зона;
- Б) офшорна зона;
- В) спеціальна економічна зона;
- Г) немає правильної відповіді.

Тематика наукових есе.

1. Необхідність та оцінка можливостей залучення іноземних інвестиційних ресурсів в Україну.
2. Організація проектного фінансування основними іноземними фінансово-кредитними установами: Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та ін.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Зміст та характеристика проектною фінансування.
2. Види проектного фінансування.
3. Світовий досвід розвитку проектного фінансування.
4. Передумови розвитку проектного фінансування в Україні.
5. Зміст та складові системи проектного фінансування.
6. Суб'єкти проектного фінансування.
7. Порядок розроблення інвесторської проектно-кошторисної документації.
8. Критерії відбору інвестиційних проектів фінансово-кредитними установами
9. Правове регулювання договірних відносин щодо проектного фінансування
10. Зміст та характеристика інвестиційних проектів.
11. Техніко-економічне обґрунтування інвестиційних проектів.
12. Бюджетування інвестиційних проектів.
13. Методи оцінки інвестиційних рішень.
14. Характеристика ризиків проектного фінансування.
15. Оцінка та управління проектними ризиками.
16. Специфіка управління кредиторами (банками) проектними ризиками.
17. Основні інструменти та методи, які використовують банки в управлінні ризиками проектного фінансування.
18. Управління банками кредитними ризиками у схемах проектного фінансування.
19. Зміст управління проектами.
20. Організаційні структури управління проектами.
21. Забезпечення проектів матеріально-технічними ресурсами.
22. Моніторинг упровадження інвестиційних проектів.
23. Розроблення стратегії формування інвестиційних ресурсів.
24. Характеристика та порядок формування інвестиційних ресурсів на підприємстві.
25. Оцінка вартості інвестиційних ресурсів.
26. Методи оптимізації структури джерел інвестиційних ресурсів.
27. Визначення потреби у фінансових ресурсах для інвестування.
28. Самофінансування інвестиційних проектів.
29. Акціонування як метод фінансування інвестиційних проектів.
30. Кредитування інвестиційних проектів.
31. Лізинг та його різновиди при фінансуванні інвестиційних проектів.
32. Державне фінансування інвестиційних проектів.
33. Фінансові установи як учасники проектного фінансування.
34. Роль комерційних банків у проектному фінансуванні.
35. Консорціумне фінансування інвестиційних проектів.

36. Реалізація інвестиційних проєктів промислово-фінансовими угрупованнями.
37. Особливості реалізації концесійних проєктів.
38. Стандарти оцінки бізнесу в Україні.
39. Організація процесу оцінки вартості майна та майнових прав підприємств.
40. Методи оцінки вартості майна підприємств - учасників проєктного фінансування.
41. Аналіз фінансового стану підприємства як основа оцінки його бізнесу.
42. Сутність інновацій та інноваційного процесу.
43. Інноваційний проєкт та його основні складові.
44. Обґрунтування доцільності фінансування інноваційних проєктів.
45. Особливості фінансування інноваційних проєктів за участю венчурного капіталу.
46. Роль банків у фінансовому забезпеченні інноваційних проєктів.
47. Фінансово-кредитні важелі стимулювання залучення капіталу в інноваційну сферу.
48. Проєкти під егідою міжнародних фінансових організацій.
49. Проєкти із залученням іноземних інвестицій.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 25.08.2022).
2. Конституція України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.08.2022).
3. Національний банк України. Основні напрями Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року. Проєкт розділів I-III. Київ, серпень 2019. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_2025.pdf?v=4 (дата звернення: 25.08.2022).
4. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: www.zakon.rada.gov.ua/. (дата звернення: 25.08.2022).
5. Офіційний сайт Державного агентства з інвестицій та управління національними проєктами України. URL: www.ukrproject.gov.ua. (дата звернення: 25.08.2022).
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 25.08.2022).
7. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <http://www.minagro.kiev.ua/>. (дата звернення: 25.08.2022).
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://minfin.gov.ua>. (дата звернення: 25.08.2022).
9. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 25.08.2022).
10. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <http://www.nfr.gov.ua>. (дата звернення: 25.08.2022).
11. Проєктне фінансування: курс лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня "Магістр" спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" денної форми навчання / уклад. Н. М. Сіренко, О. А. Боднар. - Електрон. текст. дані. - Миколаїв : МНАУ, 2018. 107 с.
12. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків: Закон України 30.10.1996 р. № 448/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 25.08.2022).
13. Про інститути спільного інвестування :Закон України від 05.07.2013р. № 5080-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>. (дата звернення: 25.08.2022).
14. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008р. № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>. (дата звернення: 25.08.2022).

15. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2001 р. №2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>. (дата звернення: 25.08.2022)
16. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII .URL: : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>. (дата звернення: 25.08.2022).
17. Про депозитарну систему України URL: Закон України від 06.07.2013р. № 5178-VI . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>. (дата звернення: 25.08.2022).
18. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова НБУ від 28.08.2001 р. № 368 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>. (дата звернення: 25.08.2022)
19. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р. № 1560-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 25.08.2022).
20. Про підприємництво: Закон України 07.02.1991р. № 698-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>. (дата звернення: 25.08.2022).
21. Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001р. № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення: 25.08.2022).
22. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/print1491296480899025#Text>. (дата звернення: 25.08.2022).
23. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 25.08.2022).

Додаткова література

1. Balytska M. V. Specifications of the sources of securing insurance company's financial stability. Baltic Journal of Economic Studies. 2017. № 1, Vol. 3. P. 4-10.
2. European insurance in Figures URL: <https://www.insuranceeurope.eu/insurancedata> (дата звернення: 25.08.2022).
3. Global marine insurance report 2019. URL: <http://www.iumi.com/committees/facts-a-figurescommittee/statistics>
4. Sirenko N., Baryshevskaya I., Poltorak A., Shyshpanova N. State and tendencies of intergovernmental regulation in Ukraine in conditions of fiscal decentralization. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2018. vol. 2, no. 25. pp.157-164.
5. Європейська організація страхування та пенсійного забезпечення (EIOPA) . URL: <https://eiopa.europa.eu> (дата звернення: 25.08.2022).

6. Іваненко Г. Ю. Участь банків у проєктному фінансуванні / Г. Ю. Іваненко // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України : матеріали 31-ї студентської науково-теоретичної конференції, 20-22 березня 2019 р., Миколаїв / Обліково-фінансовий факультет. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 112-114.

7. Сіренко Н.М., Боднар О.А., Шишпанова Н.О. Інституціональна інфраструктура фінансового ринку: теоретико-практичний аспект/ Електронне наукове фахове видання з економічних наук ModernEconomics. №25. 2021. С.130-135. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-20).

8. Пантелєєв В. П. Фінансова безпека державного бюджетного інвестування в Україні / Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; , 2018. Том 28. № 1. С. 154-160.

9. Проєктне фінансування як форма інвестування [URL:https://stud.com.ua/63766/investuvannya/proektne_finansuvannya_forma_investuvannya](https://stud.com.ua/63766/investuvannya/proektne_finansuvannya_forma_investuvannya). (дата звернення: 25.08.2022)

10. Проєктне фінансування та його специфіка в банківській сфері. URL: https://vuzlit.com/183750/proektne_finansuvannya_yogo_spetsifika_bankivskiy_sferi. (дата звернення: 25.08.2022).

11. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Глобальний вимір розвитку ринку проєктного фінансування. [URL:http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/20_3_2018ua/33.pdf](http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/20_3_2018ua/33.pdf). (дата звернення: 25.08.2022).

Навчальне видання

Проектне фінансування

Методичні рекомендації

Укладачі:

Сіренко Наталя Миколаївна

Боднар Олена Андріївна

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк.3,2

Тираж 25 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.